

פרק שני: בראשונה Introduction to

Introductory note: this chapter is completely devoted to the פייס – the daily lottery which would determine which כהן would “earn” the right to perform a particular service. Some of the mechanics and the background of the פייס are spelled out herein.

Here is משנה א' explanation of מ'מ'מ':

כבר השמעתין שתרומת המזבח, היא שיסיר ממנו אפרו. ואמרו כל הקודם את חברו לתוך ארבע אמות, הוא שיהא קרוב למזבח בארבע אמות. וסדר הגרלה זו שהזכיר כך היא, לפי שאסור אצלנו למנות אישי ישראל כלל ואפילו לדבר מצוה, ומעשה דוד המלך ידוע, אבל נמנים כשירצה מי שהוא למנותם בכך שלוקחין מכל אחד מהם משהו, ומונים אותם הדברים, ולפיכך אם היו כהנים רבים שנתקרבו כולם למזבח אומר להם הממונה הוציאו אצבעות, אחרי שמעמידם בשורה ומסכימים ממי יתחיל המספר ואיזה מספר, כגון שהסכימו שיהא המספר שלשים או ארבעים או חמשים או איזה מספר שירצו, ומוציא כל אחד מהם אצבע אם היה חלש, או כמה אצבעות אם הוא בעל גוף חזק, ומתחיל לספור לפי אותם האצבעות אחת שתיים שלש לפי הסדר עד שישלם המספר שהסכימו עליו מראש, וזה שמגיע אצלו סוף המספר הוא שעושה אותה עבודה. ואין מונין את הגודל למי שהוציא גודלו מפני שקל לזקפה ולכפפה, ושמה יזקפנה או יכפפנה אם קרב המספר לסופו כדי שיבוא הפייס אצלו. וכסדר הזה היו ארבעת הפייסות שהיו במקדש. דע זה ולמדהו, לפי שהפייסות האלו לא נתבררו לשום אדם לפנינו במה שפירשו הגאונים שקדמונו ושראינו דבריהם, לפי שלשונות התלמוד לא ישיג מהם האדם כלום בעיון ראשון, אבל הנכון באותן הלשונות הוא מה שביארנו

5.2.1

22a (משנה א') → 23a (דמפייסו ליה ומפייס)

1	וּמִקְדָּם בְּזֶקֶק וַיְהִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אֶלֶף: שְׁמוּאֵל א' י"א, ח
2	וּמִצָּאוּ אֶת אֲדָנִי בְּזֶקֶק בְּזֶקֶק וַיִּלְחַמוּ בוֹ וַיִּכּוּ אֶת הַכְּנַעֲנִי וְאֶת הַפְּרִזִּי: שׁוֹפְטִים א', ה
3	וַיִּשְׁמַע שְׂאוּל אֶת הָעָם וַיִּמְקְדֵם בְּטֹלָאִים מֵאֲתֵימ אֶלֶף רְגֵלִי וְעִשְׂרֵת אֶלְפִים אֶת אִישׁ יְהוּדָה: שְׁמוּאֵל א' טו, ד
4	וַיְהִי הָעִירִים מִקְצֵה לְמִשְׁחֵ בְּנֵי יְהוּדָה אֶל גְּבוּל אֲדוֹם בְּנִגְבָּה קִבְּצָאֵל וְעֶדְרָ וְיַגְרוֹר... זִיף וְטָלֵם וּבְעֵלוֹת: יְהוֹשֻׁעַ טו:כ"א,כ"ד
5	וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמְדּוּ וְלֹא יִסְפְּרוּ... הוֹשֻׁעַ ב', א
6	וַיָּבֵא שְׂאוּל עַד עִיר עֲמֶלֶק וַיַּרְבּ בְּנַחֲלָה: שְׁמוּאֵל א' טו, ה
7	עָתָה לָךְ וְהִכִּיתָה אֶת עֲמֶלֶק וְהַחַרְמִתָּם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְלֹא תַחֲמַל עֲלֵיו וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד אִשָּׁה מֵעַל לְעַד יוֹנֵק מִשׁוּר וְעַד שֶׁהַ מְגֻמֵל וְעַד חֲמוּר: ש" א טו, ג
8	אֵל תֵּהִי צְדִיק הַרְבֵּה... אֵל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה... קִהְלַת ז', טו-יז
9	וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְדוּיָג לְדוּאָג טַב אֲתָה וּפְנֵעַ בַּפְּהִינִים... שְׁמוּאֵל א' כ"ב, יח
10	נַחֲמָתִי כִּי הַמְלַכְתִּי אֶת שְׂאוּל לְמַלְכִּי כִּי שֶׁבַּ מֵאַחֲרַי וְאֶת דְּבָרֵי לֹא הָקִים... שְׁמוּאֵל א' טו, י"א
11	וְאֶת הַפְּבֹשֶׁה יִשְׁלַם אַרְבַּעַתִּים עֶקֶב אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא חָמַל: שְׁמוּאֵל ב' י"ב, ו
12	וַיִּתֵּן ה' דָּבָר בְּיִשְׂרָאֵל מֵהַבְּקָר וְעַד עֵת מוֹעֵד וַיָּמָת מִן הָעָם מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע שְׁבַעַיִם אֶלֶף אִישׁ: שְׁמוּאֵל ב' כ"ד, טו
13	וַיָּשׁוּבוּ לִי יִרְאִיָּה וַיִּדְעִי עֲדֹתֶיהָ: תְּהִלִּים קיט, עט
14	הַשִּׁיבָה לִי שִׁשׁוֹן שִׁשְׁעָה וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי: תְּהִלִּים נ"א, יד
15	וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לְמָה תִּדְבַר עוֹד דְּבָרֶיךָ אֲמַרְתִּי אֲתָה וְצִיבָא תַחֲלִקוּ אֶת הַשָּׂדֶה: שְׁמוּאֵל ב' י"ט, ל
16	כֹּן שְׁנָה שְׂאוּל בְּמַלְכוֹ וְשִׁתִּי שְׁנַיִם מֵלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל: שְׁמוּאֵל א' י"ג, א
17	וּבְנֵי בְלִיעֵל אָמְרוּ מַה יִּשְׁעֵנוּ זֶה וַיִּבְזְהוּ וְלֹא הִבִּיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כְּמַחְרִישׁ: שְׁמוּאֵל א' י"ב, כז
18	וַיַּעַל נָחַשׁ הָעֲמוּנִי וַיִּחַן עַל גִּבְשׁ גִּלְעָד וַיֹּאמְרוּ כָל אֲנָשֵׁי יִבְשׁ אֶל נָחַשׁ כָּרַת לָנוּ בְּרִית וְנַעֲבֹדָךְ: שְׁמוּאֵל א' י"א, א
19	... וְאַהֲבִי כְּצֵאת הַשָּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ... שׁוֹפְטִים ה', ל"א

- I. תרומת הדשן for פייס development of משנה א'
 - a. Originally: whoever got within א"ד of top of כבש would earn תרומה – if a tie, פייס
 - b. After: 2 כהנים tussled and 1 broke his leg, enacted פייס for תרומה – the 1st פייס of the day
 - c. ב"י extend fingers (not thumbs) as per פיה"מ above – in order not to count פייס
 - i. Support: from שואל's counting the army (vv. 1-4, prohibition [or 2] from v. 5)
- II. More of the background
 - a. Originally: since it took place at night, no one would come, no need for פייס
 - b. Once: there was a פייס, no one came (likelihood they would come in vain)
 - i. Added: other services to the winner to induce more כהנים to come
- III. Tangential אגרות relating to שואל ודוד (vv. 6-15)
 - a. שואל: his singular failure lost him the kingdom; דוד had 2 for which he wasn't punished (אוריה, census)
 - b. Difficulty: of v. 16 תנחום הירושלמי's explanation
 - c. Importance: of maintaining כבוד המלך and not forgiving it (vv. 17-18)